

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Uitbreiden van veehouderij Van Deuveren, Beitelweg 5-7 te Putten

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

13 maart 2013 / rapportnummer 2736-23

1. Hoofdpunten voor het MER

Maatschap van Deuveren is voornemens haar vleeskuiken- en vleeskalverhouderij aan de Beitelweg 5, 7 en 7a te Putten uit te breiden. In de huidige situatie omvat het bedrijf vijf stallen voor het houden van in totaal 912 vleeskalveren en vijf stallen voor het houden van in totaal 144.000 vleeskuikens. In de nieuwe situatie zullen twee nieuwe stallen voor vleeskuikens worden gerealiseerd en wordt één oudere vleeskuikenstal buiten gebruik gesteld. Het aantal te houden vleeskalveren blijft ongewijzigd; het aantal te houden vleeskuikens neemt toe tot 245.000. Van de bestaande stallen wordt het ventilatiesysteem gewijzigd.

Hiervoor wordt bij het bevoegd gezag, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Putten, een vergunning in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) aangevraagd. Voor de besluitvorming over het verlenen van deze vergunning wordt de project-m.e.r.-procedure doorlopen.

Voor de uitbreiding is tevens een vergroting van het bouwblok nodig, waarvoor het bestemmingsplan moet worden gewijzigd. Voor de besluitvorming over de vergunning en over de wijziging van het bestemmingsplan wordt de procedure van de plan-m.e.r. doorlopen.

In dit advies over reikwijdte en detailniveau geeft de Commissie¹ aan welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER voldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als in ieder geval de volgende informatie is opgenomen:

- de effecten van het voornemen op kwetsbare natuur, zoals Natura 2000-gebieden, zeer kwetsbare gebieden (Wav) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), met name de effecten door de toekomstige emissie en depositie van verzurende en vermestende stoffen door het bedrijf;
- de geuremissie van het bedrijf en de invloed daarvan op de geurhinder in de omgeving;
- de fijn stofemissie van het bedrijf en de bijdrage ervan aan de fijn stofconcentratie in de directe omgeving.

Om deze hoofdpunten goed te kunnen beoordelen is van belang dat het MER bevat:

- Een duidelijke en goed onderbouwde beschrijving van de maximale mogelijkheden die het plan biedt en van de milieugevolgen die het realiseren van deze maximale mogelijkheden zou hebben;
- een zelfstandig leesbare samenvatting, die duidelijk is voor burgers en geschikt is voor bestuurlijke besluitvorming;
- voldoende onderbouwend kaartmateriaal, voorzien van een duidelijke schaal en legenda. Op het kaartmateriaal moeten in ieder geval kwetsbare natuurgebieden en gevoelige objecten voor geur en fijn stof aangegeven zijn. Geef ook helder topografische namen en de afstanden van de gebieden en objecten tot het bedrijf aan;

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

- een heldere vergelijking van de gepresenteerde alternatieven volgens dezelfde methodiek en detailniveau.

2. Achtergronden

2.1 Probleemstelling en doel

De aanleiding en motivatie voor het voornemen staan beschreven in de “Startnotitie Milieueffectrapportage tevens Startnotitie PlanMER Beitelweg 5, 7 en 7a 3882 MT Putten” (verder te noemen “Notitie R&D”). Deze kunnen overgenomen worden in het MER.

Onderbouw in het MER de voorgenomen uitbreiding. Geef daarbij, ter onderbouwing van de beoordeling, een overzicht van in het verleden verleende en inmiddels vervallen milieu- en bouwvergunningen. Geef daarbij ten behoeve van de beoordeling van de gevolgen voor natuurgebieden ook de vergunde bedrijfssituatie van voor 2007, dit met het oog op de referentiedata met betrekking tot de aanwijzing van de te beschermen Natura 2000-gebieden.

2.2 Wettelijk kader en beleidskader

De Notitie R&D geeft voor een aantal milieuaspecten al enige informatie over het wettelijk kader en het beleidskader. In de beschrijving van beleid en regelgeving ontbreekt echter informatie over het wettelijk- en beleidskader voor de ruimtelijke aspecten en voor de aspecten archeologie, cultuurhistorie, flora en fauna, verkeer en volksgezondheid.

De Commissie adviseert die expliciet in het MER te behandelen.

In het MER moeten de consequenties en randvoorwaarden die voortkomen uit dit wettelijk kader en het beleidskader voor het voornemen worden uitgewerkt.

2.3 Te nemen besluiten

Het MER wordt opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de omgevingsvergunning en de aanpassing van het bestemmingsplan. De Commissie adviseert in het MER op te nemen welke toestemmingen nog meer nodig zijn voor de realisatie van het voornemen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een toestemming op grond van de Flora- en faunawet, een toestemming op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 of een andere toestemming (bijv. voor het bouwen van de stallen of het lozen van afvalwater).

2.4 Plan-m.e.r. en project-m.e.r.

Voor de besluitvorming over het verlenen van een vergunning in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) wordt de project-m.e.r.-procedure doorlopen.

Het geldende bestemmingsplan staat de uitbreiding van het bedrijf niet toe omdat de oppervlakte van het agrarische bouwblok te klein is. De vaststelling van een bestemmingsplan dat

kaderstellend is voor m.e.r.(beoordelings)plichtige activiteiten, is op grond van de Wet milieubeheer en het Besluit m.e.r. 1994 plan-m.e.r.-plichtig. Ook geldt er een plan-m.e.r.-plicht als voor een herziening van een bestemmingplan een Passende beoordeling gemaakt moet worden.² Uit de Notitie R&D blijkt niet of er een passende beoordeling wordt voorzien.

De Commissie adviseert het bevoegd gezag en de initiatiefnemer om in overleg te treden over de wijze waarop project-m.e.r. en plan-m.e.r. worden uitgevoerd. De Commissie adviseert één gecombineerd plan-/project-MER te maken.³

Als een gecombineerd plan-/project-MER gemaakt wordt, dient dit MER ter ondersteuning van zowel de besluitvorming over de omgevingsvergunning als over het bestemmingsplan. Voor de besluitvorming over het bestemmingsplan is het noodzakelijk dat de maximale mogelijkheden die geboden worden in het bestemmingsplan, in het MER worden beschreven.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Inleiding

In de Notitie R&D wordt in hoofdstuk 2 een beschrijving gegeven van het voornemen. Het voorkeursalternatief en de andere alternatieven moeten in het MER worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu.

Geef een situatieschets van het plangebied en een breder studiegebied, waarin bebouwing en (ecologisch) gevoelige gebieden opgenomen zijn.

3.2 Voornemen

Ga bij de beschrijving van het voornemen systematisch in op:

- het aantal te realiseren dierplaatsen en het aantal te houden dieren;
- de uitvoering van het voornemen per diercategorie inclusief beschikbare oppervlakten per dier en leefoppervlaktennormen⁴, rekening houdend met de vigerende welzijnswetgeving en het gekozen huisvestingssysteem;
- de stallen, inrichting en installaties door middel van een duidelijke tekening, voorzien van relevante maatvoeringen, details en legenda. In de plattegronden van de stallen moeten de geïmplementeerde codes uit de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) aangegeven worden, alsmede het BWL⁵ of Groen Label-nummer. Geef daarbij aan uit welke regeling het Rav-nummer komt;
- de wijze waarop de dieren worden gevoerd en of er naast mengvoer ook andere voedercomponenten worden aangevoerd;

² Art. 7.2a Wet milieubeheer.

³ Deze mogelijkheid wordt geboden in art. 14.4b Wet milieubeheer.

⁴ Hierbij dient rekening te worden gehouden met het Varkensbesluit.

⁵ Meer informatie over de BWL-nummers staat in de toelichting van RAV van 25 september 2006, nr. BWL/2006310778 (stcrt. 24 oktober 2006).

- verdere onderdelen van het voornemen voor zover relevant voor de milieueffecten, zoals voederopslag en mestopslag;
- de plaatsing en hoogte van de emissiepunten en de dimensionering van het ventilatiesysteem en de warmtewisselaars, in relatie tot de voorgenomen omvang van het bedrijf. Geef de milieuvor- en -nadelen van de te overwegen systemen en ga met name in op de werking van het systeem met warmtewisselaars.
- de uittreedsnelheden van de ventilatielucht waarmee wordt gerekend in de verspreidingsmodellen voor de emissiepunten van de stallen. Geef tevens aan wat de uittreedsnelheden zijn bij maximale ventilatie, indien gebruik gemaakt wordt van centrale afzuiging (met emissiepunten aan één zijde van de stal of bij gebruik van de warmtewisselaars). Geef dan bovendien aan hoe deze snelheden worden gerealiseerd op basis van een weerstandsberekening van het gehele ventilatiesysteem in samenhang met de capaciteit van de ventilator(en).
- Indien een cascaderегeling (dit is het opeenvolgend inschakelen van ventilatoren) wordt toegepast, moet worden uitgegaan van de laagst mogelijke gemiddelde luchtsnelheden⁶;
- Geef een overzicht van de beoogde fasering en planning.

3.3 Referentiesituatie

Algemeen

Geef een beschrijving van de referentiesituatie waarmee de alternatieven worden vergeleken. De referentiesituatie bestaat uit de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling.

Onder de autonome ontwikkeling wordt de toekomstige ontwikkeling van het milieu verstaan, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Deze toekomstige milieusituatie bestaat uit de ontwikkeling van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten in het studiegebied waarover al is besloten. Belangrijke onzekere ontwikkelingen kunnen eventueel worden meegenomen door middel van een scenario.

Gebruik voor de referentiesituatie de vergunde situatie voor zover deze is gerealiseerd. Ga er van uit dat de vergunning voldoet aan (toekomstige) regelgeving, bijvoorbeeld dat ten minste de best beschikbare technieken worden toegepast.

3.4 Alternatieven

Per alternatief dient aangegeven te worden welke overwegingen aan de keuze ten grondslag liggen, zoals milieuoverwegingen, overwegingen omtrent bedrijfsvoering en technische realiseerbaarheid.

⁶ De handleiding behorende bij het verspreidingsmodel V-Stacks Vergunning geeft niet aan hoe een dergelijk systeem in het model dient te worden ingevoerd om de uittreedsnelheid te bepalen. Momenteel is onduidelijk hoe bij het bepalen van de immissie, de onderlinge beïnvloeding van de in een cascaderегeling gekoppelde ventilatoren dient te worden vertaald in een invoergegeven voor het verspreidingsmodel. Er zijn ontwikkelingen gaande om de handleiding behorend bij het verspreidingsmodel V-Stacks Vergunning hierop aan te passen. De Commissie adviseert de meest actuele handleiding V-Stacks Vergunning omtrent de te volgen berekeningswijze voor de luchtsnelheid te gebruiken.

Geef aan of de verschillende alternatieven kunnen voldoen aan de eisen van vigerende wet- en regelgeving. Een belangrijke eis uit de Wet milieubeheer is dat de best beschikbare technieken (BBT)⁷ worden toegepast. Houd bij het bepalen van de BBT rekening met de informatiedocumenten over BBT, zoals opgenomen in de bijlage van de Regeling aanwijzing BBT-documenten (BREF⁸). Het kan vereist zijn om verder te gaan dan BBT, wanneer bijvoorbeeld uit de omgevingstoets⁹ blijkt dat lokale kenmerken dit vereisen, of wanneer er een minimalisatieplicht bestaat. Beoordeel in het MER of dit aan de orde is. Werk, indien dat het geval is, in het MER uit hoe voldaan kan worden aan deze extra vereisten.

In verband met de besluitvorming over de bestemmingsplanwijziging moet in ieder geval een alternatief worden beschreven dat uitgaat van de maximale mogelijkheden van het plan. In de Notitie R&D ontbreekt informatie over de ruimtelijke aspecten van het voornemen. Gelet op de ruimte op het erf, de voorgenomen bebouwingsoppervlakte en de al aanwezige bebouwing lijkt er meer uitbreidingsruimte te zijn dan waar in de Notitie van wordt uitgegaan.

Hoewel geen verplicht onderdeel voor het MER, adviseert de Commissie inzicht te geven in de investerings- en exploitatiekosten van de verschillende alternatieven. Dit geeft meer inzicht in de haalbaarheid van de alternatieven.

4. Milieuaspecten

4.1 Algemene opmerkingen

Doel van de vergelijking van alternatieven op milieuaspecten is inzicht te geven in de essentiële punten waarop, dan wel de mate waarin, de positieve en negatieve effecten van de alternatieven verschillen. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Uit deze vergelijking kunnen eventueel nog extra te nemen maatregelen worden afgeleid.

Geef van de verschillende alternatieven kwantitatief het effect aan op verzurende en vermestende stoffen, geur, fijn stof, geluid en water. Breng daarbij niet alleen de effecten in beeld van de stallen, maar ook van andere bedrijfsonderdelen en -activiteiten zoals de warmtewisselaars en transportbewegingen van en naar het bedrijf en op het erf. Ga bij de beschrijving van de milieueffecten hiervan expliciet en kwantitatief in op de effecten van vrijkomende emissies en deposities, met name voor de luchtkwaliteit¹⁰. Voor de effectbeschrijving is de

⁷ Dit begrip is opgenomen in artikel 8.11 lid 3 Wm. In de praktijk wordt ook wel de Engelse term 'BAT' ('best available techniques') gebruikt. Bij de bepaling van BBT voor inrichtingen, bij het verlenen van vergunningen, dient het bevoegd gezag gebruik te maken van het afwegingskader uit het Inrichtingen en vergunningenbesluit (Ivb), artikel 5a.1 (Stb. 2005, 527).

⁸ Deze BREF (Best available technology reference document) is een hulpmiddel om de best beschikbare techniek te bepalen.

⁹ Bij de bepaling van BBT dienen de technische kenmerken, de geografische ligging van de installatie en de plaatselijke milieuomstandigheden in acht te worden genomen. Dit wordt de omgevingstoets genoemd.

¹⁰ Ga minimaal in op fijn stof, ammoniak, NO_x en geur.

snelheid van de uittredende stallucht een belangrijke factor. Ga bij toepassing van een casca-
deregeling in de effectbeschrijving van de ventilatie (zie § 3.2) per alternatief uit van een
worst-case scenario, dat wil zeggen de laagst mogelijke luchtsnelheden.

Ga in op de stoffen zoals genoemd in de Nederlandse emissierichtlijn lucht (NeR) en de
luchtkwaliteitseisen uit de Wet milieubeheer.

Voor de overige effecten is een kwalitatieve beschrijving voldoende.

4.2 Natuur, vermistening en verzuring

Algemeen

Het MER moet duidelijk maken welke gevolgen de voorgenomen activiteit kan hebben voor de
natuur. Beschrijf of er naast de natuur met een beschermde status (zie hieronder gebiedsbe-
scherming en soortenbescherming) ook andere waardevolle natuur voorkomt in de nabijheid
van het bedrijf. Geef aan of het bedrijf naast de natuureffecten door verzurende en vermes-
tende emissies¹¹ nog andere natuureffecten kan hebben, zoals verstoring of verdroging.

Gebiedsbescherming

In het MER moet aangegeven worden waar voor vermistening en verzuring gevoelige gebieden
liggen en wat de afstand tot het bedrijf is. Gebruik hiertoe duidelijk kaartmateriaal. Geef aan
welke beschermde status de gebieden hebben (bijvoorbeeld Natura 2000-gebied, Wav-
gebied, Ecologische Hoofdstructuur of beschermd natuurmonument). Geef aan wat de huidi-
ge en/of toekomstige emissies van het bedrijf zijn. Geef vervolgens per gebied aan:

- de (instandhoudings)doelstellingen;
- de kritische depositiewaarden van gevoelige habitattypen voor stikstof¹²;
- de heersende achtergrondconcentratie van stikstof;
- de deposities op de verschillende gebieden bij de verschillende alternatieven;
- de gevolgen van de vermestende en verzurende deposities voor de natuur.

Geef daarbij aan of er, in cumulatie met andere activiteiten, een (verdere) overschrijding ont-
staat van de kritische depositiewaarden.

Geef aan welke emissie- en depositiebeperkende maatregelen¹³ genomen kunnen worden.
Denk ook aan dubbele technieken (een combinatie van een emissiearm systeem en luchtwas-
ser).

Voor de vergelijking van achtergronddepositie, kritische depositiewaarden en bijdrage van
het voornemen, adviseert de Commissie gebruik te maken van de eenheid $N_{\text{totaal}}/\text{ha}/\text{jaar}$.¹⁴

¹¹ De belangrijkste verzurende en vermestende stoffen zijn Ammoniak (NH_3), Stikstofoxiden (NO_x) en Zwaveldioxide (SO_2).
Stikstofverbindingen hebben een vermestende werking. Voor verzuring geldt dat 1 mol zwaveldioxide 2 mol zuur levert
en 1 mol stikstofoxiden of ammoniak 1 mol zuur levert.

¹² Voor de kritische depositiewaarden voor de EHS zie: D. Bal, H.M. Beije, H.F. van Dobben en A. van Hinsberg: Overzicht
van kritische stikstofdeposities voor natuurdoeltypen. Directie Kennis, Ministerie van LNV, 2007.
Voor de kritische depositiewaarden voor Natura 2000 habitattypen zie: H.F. van Dobben en A. van Hinsberg: Overzicht
van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Rapport 1654,
Alterra, 2008.

¹³ Zoals emissiearme huisvesting, toepassing van luchtwassers, emissiearme mestopslag.

¹⁴ Agro Stacks drukt uit in ammoniakdepositie, maar dit is vergelijkbaar met de N_{totaal} depositie, omdat stallen nagenoeg
geen andere stikstofverbindingen uitstoten.

Bovenstaande informatie kan gebruikt worden voor een Passende beoordeling. Een Passende beoordeling moet gemaakt worden als significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden (in cumulatie met andere plannen of projecten) niet kunnen worden uitgesloten. Als een Passende beoordeling aan de orde is moet deze worden opgenomen in het plan-MER. Dit zorgt er voor dat de natuurinformatie op hetzelfde moment beschikbaar is voor de besluitvorming en in samenhang kan worden beoordeeld door bevoegd gezag en publiek.

Uit de Natuurbeschermingswet 1998 volgt dat een project of plan alleen mag doorgaan, als uit de Passende beoordeling de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets¹⁵ met succes wordt doorlopen.

Soortenbescherming¹⁶

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt¹⁷. Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten¹⁸ en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats¹⁹. Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.3 Geurhinder

Beschrijf in het MER:

- de geurbelasting op de gevoelige objecten in odour units per kubieke meter lucht. Doe dit volgens de in de Regeling geurhinder en veehouderij aangegeven rekenmethode. Getoetst dient te worden of kan worden voldaan aan de normen voor geurconcentratie en minimale afstanden die volgen uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv). In het bijzonder geldt dit bij de bedrijfswoning met huisnummer 5, waarvan tijdens het locatiebezoek

¹⁵ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? Inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹⁶ Op de website www.minInv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

¹⁷ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrictlijn- / bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels.

¹⁸ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

¹⁹ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

bleek dat deze de bestemming Wonen heeft gekregen²⁰. Wanneer de gemeente in een verordening volgens artikel 6 Wgv andere waarden heeft vastgesteld, dan dienen deze waarden als toetsingskader. Houdt hierbij rekening met het gegeven dat in omliggende gemeenten eveneens andere waarden voor geurgevoelige objecten van toepassing kunnen zijn;

- bij toepassing van artikel 3 lid 4 (overbelaste situaties) van de Wgv een duidelijke berekening van wijze waarop de 50%-regeling is toepast²¹;
- de momenten van maximale geurhinder die per etmaal kunnen optreden. Maak een inschatting van de maximale geurniveaus die zich kunnen voordoen²²;
- de hoeveelheid en de keuze van het soort voer en de gevolgen hiervan voor de geurhinder.

Voer, gezien de omvang van het initiatief, de omliggende woningen en de binnengekomen zienswijzen, cumulatieve geurberekeningen uit. Dit past binnen de omgevingstoets. Betrek bij de vaststelling van de achtergrondbelasting van geurhinder²³ de reeds aanwezige, andere veehouderijbedrijven in de omgeving van het initiatief en die nieuwe veehouderij-initiatieven waarvan de omvang en de locatie (bij benadering) bekend is. De Commissie adviseert om bij de uitwerking van de cumulatieve geurhinder gebruik te maken van bijlagen 6 en 7 van de "Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij"²⁴.

4.4 Luchtkwaliteit

Vergelijking van alternatieven

Om de alternatieven onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van in het bijzonder fijn stof (PM_{10})²⁵, ²⁶ te beschrijven, ook onder de grenswaarden²⁷. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van berekeningen die voldoen aan de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007²⁸. Presenteer de re-

²⁰ Door de recente wijziging van de geurreggeving in de Wet geurhinder en veehouderij is niet langer het daadwerkelijk gebruik, maar de bestemming van een object bepalend voor de aanduiding als tegen geuroverlast te beschermen object.

²¹ Zie pagina 20 in het document 'handreiking wet geurhinder en veehouderij, versie 5 maart'.

<http://www.infomil.nl/publish/pages/65710/handreikingwetgeurhinderenveehouderijversie5maart2.pdf>

²² Bijvoorbeeld spoelgoten geeft geurpieken tijdens de spoelbeurten. Vaak zijn er 2 spoelmomenten per dag.

²³ De rekenmethodiek, V-stacks gebied, adviseert te werken met een bereik van 2 km. rondom het initiatief. Houdt deze afstand aan voor het in kaart brengen van de achtergrondbelasting van geur (cumulatieve geurhinder).

²⁴ InfoMil, aanvulling van 1 mei 2007, op de Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij van de versie 1.0, 6 maart 2007.

²⁵ Vanwege de heersende problematiek t.a.v. fijn stof en het feit dat intensieve veehouderijen een belangrijke bron van fijn stof zijn, wordt fijn stof met name genoemd. Dat laat onverlet dat ook voor de andere stoffen uit de Wet milieubeheer moet worden aangetoond dat voldaan wordt aan de geldende normen (bijvoorbeeld NO_2).

²⁶ Op termijn moeten voor toetsing aan de Wet milieubeheer ook de consequenties van het voornemen op $PM_{2,5}$ in beeld worden gebracht. Momenteel is in de beschikbare literatuur nog maar weinig bekend over het precieze aandeel van $PM_{2,5}$ in PM_{10} . De verwachting is echter dat de $PM_{2,5}$ -emissie bij intensieve veehouderijen beperkt is. Op dit moment vraagt de Commissie daarom nog niet de gevolgen voor de $PM_{2,5}$ -concentraties in beeld te brengen. Zij adviseert echter nieuwe kennisontwikkelingen hieromtrent nauwlettend te volgen.

²⁷ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen immers nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

²⁸ Gebleken is dat in de GCN-bestanden de veehouderijbedrijven niet altijd goed gesitueerd zijn. Dit komt doordat in de GCN-bestanden de lokatie is gebaseerd op het postadres van bedrijven en niet op de daadwerkelijke lokatie. De

sultaten van de berekeningen middels verschilcontourenkaarten²⁹ en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen³⁰. Laat zien welke alternatieven en mitigerende maatregelen mogelijk zijn om fijn stofemissies zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel de luchtkwaliteit te verbeteren. Betrek hierbij ook de transportbewegingen ten behoeve van de veehouderij.

Toetsing aan wettelijke eisen

Momenteel maakt geen enkele intensieve veehouderij als '*in betekenende mate*'-project onderdeel uit van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Maak, indien het initiatief zich wel als '*in betekenende mate*' kwalificeert³¹, aannemelijk dat met het voor-nemen wordt voldaan aan de luchtkwaliteitseisen opgenomen in de Wet milieubeheer, of geef aan hoe het betreffende voornemen is aangemeld in het NSL.

Indien het initiatief zich als '*niet in betekenende mate*' kwalificeert, dient aannemelijk te worden gemaakt dat de toename van de concentratie minder dan 3% van de grenswaarde be-draagt. Maak duidelijk dat voldaan kan worden aan de anticumulatiebepaling opgenomen in de AMvB '*niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)*'³².

4.5 Overige aspecten

4.5.1 Geluid

Breng in het MER de geluidsbelasting door het voornemen in beeld, toets aan geldende wet- en regelgeving en geef aan in welke mate dit gevolgen voor de omgeving heeft. Ga daarbij minimaal in op:

- de geluidsemissies en -immissies (op geluidgevoelige bestemmingen) voor de dag-, avond-, en nachtperiode, voor de representatieve bedrijfssituatie, inclusief regelmatig terugkerende geluidspieken, zoals het laden of lossen van kalveren of pluimvee, voer of mest;
- de geluidsbelasting vanwege het (extra) vrachtverkeer dat gerelateerd is aan de inrich-ting. Geef daartoe een kwalitatieve beschrijving van de geluidsbelasting in de dag-, avond-, en nachtperiode op het wegennet in de directe omgeving van de inrichting en de bijdrage van de inrichting hieraan. Ga ook in op afwijkende situaties, door bijvoorbeeld

Commissie adviseert daarom bij de berekening van de effecten van het voornemen voor fijn stof zonodig de GCN-gegevens te corrigeren op basis van vergunningsverleningsgegevens.

²⁹ Gebruik hiervoor klassebreedtes van 1,0 µg/m³ of minder, indien klassebreedtes van 1,0 µg/m³ onvoldoende onderscheidend zijn.

³⁰ Gebruik hiervoor de zogeheten Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Denk bij gevoelige objecten aan kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen en woningen. Gevoelige groepen zijn bijvoorbeeld kinderen, ouderen en mensen met long- of hartziekten.

³¹ Dit is het geval als de toename van de concentratie door het project meer dan 3% van de grenswaarde bedraagt.

³² Zie artikel 5 van deze AMvB. Dit is het geval als projecten gebruik (zullen) maken van dezelfde ontsluitingsstructuur en aan elkaar (zullen) grenzen, dan wel in elkaars directe nabijheid (zullen) zijn gelegen tot een afstand van ten hoogste 1000 meter vanaf de grens van de desbetreffende locatie of inrichting. Dit speelt niet als de toename van de concentraties ter plaatse niet meer bedraagt dan 0,1 µg/m³.

seizoensdrukke en piekmomenten. Voer deze beschrijving kwantitatief uit, wanneer een knelpunt kan ontstaan voor omliggende woningen.³³

4.5.2 Klimaat en Energie

Geef aan in hoeverre de uitstoot van broeikasgassen kan worden geminimaliseerd. Betrek hierbij naast onderstaande aspecten rond energieverbruik in ieder geval CO₂-zuinig bouwen, aanpassingen in voer ten behoeve van een reductie in methaanemissie en de wijze en duur van de mestopslag³⁴.

Geef in het MER in hoofdlijnen de energiehuishouding voor het voornemen weer, bijvoorbeeld in de vorm van stroom- en gasverbruik per dier. Beschrijf de ambitie op het gebied van energiebesparing en eventueel te nemen energiebesparende maatregelen. Geef daarbij aan welke energiebesparing wordt verwacht. Bepaal bij hoge luchtsnelheden van de uit de stallen uittredende ventilatielucht het daarmee samenhangende energieverbruik. Betrek het rendement van de warmtewisselaars bij deze beoordeling.

4.5.3 Veiligheid

Breng de effecten van het voornemen op de veiligheidssituatie in beeld.

Geef zo goed mogelijk de kans weer op, en de aard van, calamiteiten en storingen die tot milieu- of dierenwelzijnsproblemen kunnen leiden. Beschrijf ook de te nemen maatregelen om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken. Ga hierbij tevens in op de brandveiligheid binnen het voornemen.

4.5.4 Volksgezondheid

Ga in op de volksgezondheid in het gebied en de mogelijke (cumulatieve) effecten van geluid, geur en luchtkwaliteitverandering door de alternatieven hierop.

Beschrijf daarnaast in het plan-MER de risico's met betrekking tot zoönosen³⁵, zoals MRSA en ESBL. Ga vooral in op de mogelijke maatregelen die getroffen kunnen worden om de risico's voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken.³⁶

Besteed hierbij onder andere aandacht aan de rapporten "Mogelijke effecten van intensieveveehouderij op omwonenden: onderzoek naar potentiële blootstelling en gezondheidsproblemen"³⁷ en "Intensieve veehouderij en gezondheid"³⁸ en het recente rapport van de Gezondheidsraad.

³³ Dit is aan de orde wanneer woningen zich vlakbij de in- of uitrit van het bedrijf bevinden. Hier zal de geluidsbelasting zwaarder zijn door optrekkend of afremmend verkeer. Gebruik bij de beoordeling of een knelpunt aan de orde is de circulaire van 29 februari 1995 "Geluidhinder veroorzaakt door het wegverkeer van en naar de inrichting".

³⁴ Mestopslag kan veel uitstoot van CO₂ en CH₄ veroorzaken.

³⁵ Een zoönose is een ziekte die kan worden overgedragen van dieren op mensen.

³⁶ De GGD West Brabant heeft een informatieblad intensieve veehouderij en gezondheid samengesteld. Hier gaat de GGD in op mogelijke risico's met betrekking tot de huidige veehouderij en schaalvergroting en hoe deze risico's geminimaliseerd kunnen worden (<http://www.ggd Kennisnet.nl/thema/zoönosen/dossiers/135>).

³⁷ Dit rapport is verschenen op 7 juni 2011 en opgesteld door: het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences) van de Universiteit Utrecht, het Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD'en Brabant/Zeeland.

4.5.5 Veewetziekten

Geef aan welke situatie er ontstaat wanneer, bijvoorbeeld ten gevolge van veewetziekten, een vervoers- of exportverbod wordt ingesteld en welke maatregelen worden genomen om binnen het bedrijf dieropvang te realiseren. Geef hierbij aan welke milieueffecten dergelijke maatregelen met zich meebrengen, ook door de eventuele noodzaak om mest langer op te slaan.

4.5.6 Water en bodem

Breng de effecten van het voornemen op het watersysteem in beeld. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van gegevens die worden verzameld in het kader van de Watertoets. Besteed daarbij aandacht aan:

- de waterbalans van de bedrijfsmatige processen (bedrijfswatersysteem);
- de waterhuishouding van het hele plangebied (hemelwatersysteem);
- de maatregelen om verontreiniging van grond- en oppervlaktewater te voorkomen;
- de locaties en het ruimtebeslag van de infiltratievoorzieningen en de buffers³⁹;
- de onttrekking van grondwater tijdens de bouw van de stallen. Breng de mogelijke consequenties voor de waterhuishouding in beeld.

Geef in dit verband ook aan hoe en hoeveel water via een eigen bron wordt gewonnen en wat dit betekent voor de grondwaterstand. Geef aan hoe reinigings-, spoel- en regenwater worden opgeslagen en afgevoerd.

Geef daarnaast aan hoe verspreiding van relevante aanwezige schadelijke stoffen via de bodem voorkomen wordt. Bespreek daarbij in ieder geval de opslag en verwerking van het spoelwater.

4.5.7 Landschap en Cultuurhistorie

In een agrarische omgeving kunnen archeologische resten, waardevolle cultuurhistorische elementen en karakteristieke landschappen voorkomen, zoals bijvoorbeeld oude boerderijen en karakteristieke houtwallen. Neem in het MER een beschrijving op van de archeologische verwachtingswaarden, cultuurhistorische waarden en landschapselementen, als basis voor de effectbeschrijving van alternatieven en varianten. Indien er mogelijk archeologische waarden aanwezig zijn, dient dit door middel van inventariserend veldonderzoek verder in beeld te worden gebracht. Beschrijf indien aanwezig hoe effecten op archeologische resten, waardevolle cultuurhistorische elementen en karakteristieke landschappen voorkomen of beperkt zullen worden.

Geef in het MER aan hoe de nieuwe inrichting optimaal landschappelijk kan worden ingepast. Geadviseerd wordt in het MER een visualisatie van het toekomstige bedrijf op te nemen.

³⁸ RIVM briefrapport 609300006, "Intensieve veehouderij en gezondheid".

³⁹ Deze dienen om vertraagde lozing van hemelwater dat niet kan worden gefiltreerd in de bodem te bewerkstelligen.

5. Vorm en presentatie

Om de onderlinge vergelijking van alternatieven te verduidelijken adviseert de Commissie om in één visueel toegankelijk overzicht de beoordeling van de alternatieven op de meest onderscheidende effecten te verwerken. Dit betekent dat het MER helder en gestructureerd moet zijn zodat de milieu-informatie goed is terug te vinden. Daarmee wordt de onderlinge vergelijking vergemakkelijkt. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet op dezelfde wijze en met het zelfde detailniveau plaatsvinden. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Verder wordt aanbevolen om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdstekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen.

6. Overige punten

Evaluatieprogramma

Het bevoegd gezag moet bij het besluit over de milieuvergunning aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden. Dit dient om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling om in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek op te nemen. Er bestaat een sterke koppeling tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

Voor de onderdelen 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: Maatschap van Deuveren

Bevoegd gezag: Burgemeester en wethouders van de gemeente Putten

Besluit: Omgevingsvergunning en wijziging bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: C14

Activiteit: uitbreiding van een pluimveehouderij annex kalvermesterij

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Puttens Weekblad van: 19 december 2012

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 20 december tot en met 30 januari 2013

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 14 januari 2013

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 13 maart 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ing. R. Aagten

ing. J.H. Grit (werkgroepsecretaris)

ing. W. Hoeve

ir. N.G. Ketting (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies.

Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd op 7 februari 2013.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies

- notitie reikwijdte en detailniveau Beitelweg 5, 7 en 7a 3882 MT PUTTEN

De Commissie heeft kennis genomen van vijf zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 31 januari 2013 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Uitbreiden van veehouderij Van Deuveren, Beitelweg 5-7 te Putten

ISBN: 978-90-421-3703-5

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

